

ความคล้ายคลึงกันทางโครงสร้างและรูปแบบ ของภาษาอังกฤษและภาษาบาลี

The Structural Similarity of English and Pali Language

บุญเลิศ วงศ์โพรม

บทคัดย่อ

ภาษาบาลี กับภาษาอังกฤษ ต่างมีต้นกำเนิดมาจากตระกูลภาษาเดียวกันได้แก่ ตระกูลภาษาอินโดยูโรเปียน (Indo-European) ด้วยเหตุนี้จึงมีรูปแบบบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน เพียงแต่ชื่อเรียกอาจแตกต่างกัน และรูปแบบโครงสร้างในการเรียงคำ (Word Order) ในประโยคก็ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ภาษาอังกฤษเป็นแบบ ประธาน+กริยา+กรรม (SVO) ส่วนภาษาบาลีกลับมีรูปแบบของการเรียงคำเป็นแบบ ประธาน+กรรม+กริยา (SOV) และภาษาบาลีมีการแจกรูปตามวิภัติ ยิ่งหากผู้เรียนได้มีโอกาสได้ศึกษาในรายละเอียดของทั้งสองภาษา ก็จะเห็นความต่างและความเหมือนที่ปรากฏในภาษาทั้งสอง และหากนำเอาโครงสร้างทางภาษาศาสตร์มาเปรียบเทียบกันก็จะพบว่าทั้งสองภาษามีความคล้ายคลึงกันในหลายๆ ส่วน เพียงแต่มีชื่อเรียกต่างกันเท่านั้นเอง ซึ่งมันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อเราต้องการเรียนรู้ในด้านโครงสร้างของอีกภาษาหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น Case ในภาษาอังกฤษ แต่ภาษาบาลีเรียกว่า วิภัติ, หรือภาษาอังกฤษเรียก Adjective แต่ภาษาบาลีเรียกว่า วิเสสนะ ทั้งนี้ ความหมายของทั้งสองคำก็มีความหมายอันเดียวกัน คือตัวที่ทำหน้าที่ขยายคำนามที่ตามหลังมันมา แต่รูปแบบของวิเสสนะหรือ Adjective นั้นทำหน้าที่ขยายคำได้จะวางไว้หน้าคำนามคำนั้น

Abstract

Pali and English have the origin from the same language family i.e. Indo-European family. They, therefore, have the same or similar structure but they have a different word order. English word order is Subject + Verb + Object (SVO), but Pali language is Subject + Object + Verb (SOV) and also Pali has changed the meaning according to the forms of cases (Vibatti). If we have opportunity to study both languages in detail, we will find both similarities and differences of them, such as case in English (Vibhatti in Pali), adjectives in English (Visesana in Pali). Both of them have the same function/meaning. That is the modifier of noun, placed in front of them. The benefit of knowing those systems is easy to understand the structures of both languages. It is different only in the name, but the same in meanings. It's very useful for the learner to understand better than before.

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทนำ

ภาษาที่ใช้พูดกันในโลกนี้มีมากมายจนยากที่จะหาข้อสรุปได้อย่างแน่ชัดว่ามีจำนวนเท่าไร เพราะมีทั้งภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หลากหลายแนวคิดที่ได้นำเสนอ แต่เท่าที่ใช้อย่างเป็นทางการมีอยู่ประมาณ 3,000 ภาษา¹ (ธัญญรัตน์ ปาณะกุล, 2535 : 67) นอกจากนี้ แต่ละภาษาอาจมีภาษาถิ่น (Dialects) หรือ ภาษาย่อยสอดแทรกอยู่อีกจำนวนมาก

ในภาษาเหล่านั้น หากพิจารณาให้รอบคอบ เราจะสังเกตเห็นได้ถึงความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านโครงสร้างและความหมาย ซึ่งจะเป็นโยบายชั้นในการศึกษาเปรียบเทียบกันในหลายภาษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายในการเรียนภาษา หรือเพื่อเกิดแนวคิดมิติใหม่ ขยายขอบเขตของการเรียนรู้ในรูปแบบลักษณะของภาษาให้กว้างไกลออกไปเกิดเป็นทฤษฎีใหม่ๆ ให้อุณหุนหลังได้ศึกษาเล่าเรียน เพื่อต่อยอดเป็นความรู้ใหม่สืบไป

ภาษาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เปลี่ยนไปตามภูมิสถานที่ ตลอดจนตามสภาวะแวดล้อมทางสังคม แต่โครงสร้างหลักจะยังคงเหมือนเดิม จะเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ตรงที่คำศัพท์บางศัพท์ จำนวนบางสำนวน ซึ่งสมัยหนึ่งเราเคยใช้ในความหมายหนึ่ง แต่พอวันเวลาผ่านไป ความหมายที่เราเคยใช้ ชื่อที่เราเคยเรียกกัน กลับมีความหมายที่แตกต่างไปจากเดิม รูปศัพท์ก็เช่นกันอาจมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับวันเวลา ลักษณะทางภาษาศาสตร์และสภาพของสังคมนั้นๆ

ข้อแตกต่างของภาษาทั้งสองที่ปรากฏโดดเด่นคือ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ยังคงใช้พูดกันอยู่ แม้ในขณะนี้ส่วนภาษาบาลีกลับเป็นภาษาที่ไม่ถึงขนาดที่ว่าตายแล้ว แต่ขอใช้คำว่ากลายพันธุ์จะดีกว่า มีการแปรสภาพ หรือแทรกซึมอยู่ในภาษาต่างๆ ในประเทศแถบอุษาคเนย์ มีในภาษาไทยเป็นอาทิ เพราะภาษาไทยเรากว่า 65% เป็นภาษาบาลี หรือมีรากเหง้ามาจากภาษาบาลีสันสกฤต

นอกจากนั้น ขอบข่ายของการใช้ภาษาทั้งสองก็แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้กันไปเกือบจะทั่วโลก เพราะเรายอมรับว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร การดำเนินธุรกิจ ตลอดจนในสังคมการเมืองโลก จนกลายเป็นภาษาของโลกไปแล้ว ในขณะที่ภาษาบาลีเป็นภาษาที่ใช้กันเฉพาะภายในรัฐมคธในอดีต ซึ่งเป็นเสมือนจังหวัดหนึ่งของประเทศอินเดียเท่านั้น แต่ภาษาบาลีหรือภาษามคธมีความสำคัญตรงที่รัฐมคธเป็นรัฐที่ตั้งของวัดพระเชตุพน อันเป็นสถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า และเป็นภาษาที่ใช้ในการจารึกหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ดังนั้น ภาษาบาลีจึงกลายเป็นภาษาที่มีความศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนให้ความสำคัญตามไปด้วย

ในฐานะที่ผู้เขียนเคยศึกษาทั้งภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ต้น พอพิจารณาให้ถี่ก็จะพบว่า ทั้งสองภาษามีความคล้ายคลึงกันบ้างในบางประเด็น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันก็จะทำให้เราสามารถเรียนภาษา

¹ จำนวนภาษาในโลกนี้มีอย่างเป็นทางการอยู่เท่าใดกันแน่ ยังหาข้อสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ เพราะนักภาษาศาสตร์แต่ละท่านต่างก็ให้คำตอบไม่ชัดเจน อาทิ รองศาสตราจารย์ธัญญรัตน์ ปาณะกุล นักภาษาศาสตร์ภาคประวัติบอกว่ามีอยู่ประมาณ 3,000 ภาษา ส่วนอาจารย์ดิเรกขุฑรา ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ กลับให้ข้อสรุปว่าภาษาในโลกนี้ยังไม่รวมภาษาถิ่น (dialects) มีอยู่ประมาณ 2,000 ภาษา ในขณะที่ **The Cambridge Encyclopedia of Language** ของ David Crystal (1987: 284) ระบุว่า ภาษาในโลกนี้มีอยู่ประมาณ 4,522 ภาษา แต่ถ้าหากนับรวมเอาภาษาถิ่นต่างๆ เข้าไปด้วยก็จะมีทั้งหมดเกินกว่า 22,000 ภาษา หากมองโดยภาพรวมแล้วยังถือว่ายังมีจำนวนน้อยอยู่ เพราะลำพังที่ใช้กันในประเทศอินเดียก็มากกว่า 200 ภาษา

ทั้งสองได้
เข้าใจในก
จะมีชื่อเรีย
ภาษาจะ
หลายคน
ภาษาในโล
ผิดอย่าง
ภาษามีมา
ก็จะเข้าใจ
ความคุ
ภาษาของ
เสน่ห์ ท
กติกาม
กรรมการ
ของตน ค
สนามการ
ความเหมือน
มีชื่อเรียก
นำมาเป็น
ภาษาทั้งส
เพราะมี
ความส
การแบ่ง
ปัจจัยสำคัญ
โครงสร้าง
Classific
ความสัม
ลักษณะมี

ทั้งสองได้เข้าใจดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่อยากจะเข้าใจในกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ แม้นมันจะมีชื่อเรียกแตกต่างกัน แต่หากพิจารณาดูให้ดีทั้งสองภาษาจะมีความหมายคล้ายคลึงกันอย่างเห็นได้ชัด หลายคนคิดว่าไวยากรณ์ไม่จำเป็นต่อการเรียนการสอนภาษาในโลกปัจจุบัน หากใครคิดเช่นนี้ถือว่าเป็นการเข้าใจผิดอย่างมหันต์ เพราะการเรียนการสอนไวยากรณ์ของภาษามีมาแต่โบราณสมัย หากศึกษาให้เห็นถึงแก่นแท้แล้วก็จะเข้าใจใน ความจำเป็นของการเรียนไวยากรณ์ภาษาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะที่สี่ จะช่วยให้การเรียนภาษาของเราเป็นไปด้วยความถูกต้อง สวยงาม และมีเสน่ห์ หากการเรียนภาษาโดยปราศจากหลักยึด หากกฎกติกาไม่ได้ ก็ไม่ต่างอะไรกับการเล่นฟุตบอลที่ไม่มีกรรมการ ต่างคนต่างก็เล่นไปตามความคิดความชอบของตน ความวุ่นวาย ความไร้ระเบียบก็จะเกิดขึ้นบนสนามการแข่งขันแห่งนี้เป็นแน่แท้

บทความนี้เป็นความเห็นหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงความเหมือนกันทางโครงสร้างของภาษาทั้งสอง เพียงแต่มีชื่อเรียกต่างกันเท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สนใจนำมาเป็นหลักพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบให้เข้าใจในภาษาทั้งสองได้กระจ่างขึ้น

เพราะมีต้นตระกูลเดียวกัน ความสัมพันธ์จึงมีแบบ

การแบ่งแยกภาษาของโลกนี้ มีลักษณะการแบ่งแยก โดยยึดเอาปัจจัยสองประการต่อไปนี้เป็นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ (1) การแบ่งโดยยึดตามรูปแบบโครงสร้างของตัวภาษาเป็นเกณฑ์ (Typological Classification) กล่าวคือ เป็นการจำแนกโดยคิดถึงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เป็นหลัก การจำแนกในลักษณะนี้มักจะคำนึงถึงแต่ลักษณะของคำและการเรียงคำ

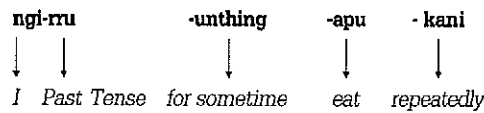
(Word Order) ในประโยคเป็นบรรทัดฐาน โดยที่ไม่ได้พิจารณาถึงประวัติความเป็นมาหรือที่ตั้งเชิงภูมิศาสตร์ใดๆ การจำแนกตามแบบโครงสร้างทางภาษาเราสามารถแบ่งภาษาในโลกนี้ได้ 4 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

1) **ภาษาคำโดด (Isolative languages or Root languages)** เป็นภาษาที่เป็นคำๆ ไป แต่ละคำก็จะมี ความหมายที่ชัดเจนในตัว เป็นอิสระ ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์แสดงผ่านทาง การเรียงคำ (Word order) มีปรากฏในภาษาต่างๆ มากมาย เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือภาษาเวียดนาม เป็นอาทิ

2) **ภาษาที่มีวิภัติปัจจัย (Inflective languages or Fusional languages)** ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์มีให้เห็นโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในคำ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มเติมแต่งวิภัติปัจจัยต่างๆ เข้าไปที่ท้ายคำ หรือประโยค เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทั้งในทางโครงสร้างหรือความหมายของคำ เช่น ภาษาในตระกูลอินโดยูโรเปียน มีภาษาบาลี ลัทธิสกฤต และภาษาอังกฤษ ละติน กรีก อารบิก เป็นต้น

3) **ภาษาคำติด (Agglutinative languages)** เป็นภาษาที่เกิดจากการนำเอาหน่วยคำแต่ละหน่วยคำมาติดต่อกัน ซึ่งแต่ละคำก็ได้แสดงให้เห็นถึงความหมายทางไวยากรณ์ที่ชัดเจน มีปรากฏให้เห็นในภาษาตุรกี ฟินแลนด์ หรือแม้แต่ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ

4) **ภาษาควมมากพยางค์ (Polysynthetic languages or incorporating languages)** เป็นภาษาที่เกิดจากการเอาคำ แต่ละคำนั้นยาวมาก และซับซ้อนมาเรียงต่อกันเป็นคำยาว มีปรากฏให้เห็นในภาษาเอสกีโม โมฮอว์ค และภาษาออบอริกิน ยกตัวอย่างเช่น เราอยาก จะพูดว่า 'I kept on eating' ภาษาเอสกีโมเขาจะพูดว่า 'ngirruunthingapukani' ซึ่งแยกออกให้เห็นเป็นโครงสร้างทางถ้อยคำก็จะได้อธิบายว่า

ส่วนอีกทางหนึ่ง คือ (2) การแบ่งแยกตามสายพันธุ์หรือมีต้นกำเนิดมาจากต้นตระกูลเดียวกัน (Genetic Classification) การจำแนกตามแบบสายกำเนิดนั้นจะตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ภาษาบางภาษามีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นเพราะภาษาทั้งสองมีต้นกำเนิดเดียวกันมาแต่เก่าก่อน สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกันภายใต้ทฤษฎีที่ว่า ในบางภาษาจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันทาง โครงสร้างเมื่อนำเอาโครงสร้างทางภาษาของภาษาต่างๆ มาเปรียบเทียบกันแล้วเราก็ได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่าภาษาเหล่านั้นน่าจะมีการสืบเชื้อสายมาจากต้นตระกูลภาษาเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่นภาษาจีนกับภาษาญี่ปุ่น หรือแม่แต่ภาษาเยอรมันกับภาษาฮอลันดา หากจะเปรียบเทียบกันให้ดีเราจะพบว่า ภาษาดังกล่าวไม่เพียงแต่จะคล้ายคลึงกัน

ในระดับคำเท่านั้น แต่ในระดับวากยสัมพันธ์ (Syntax) ของภาษาทั้งสองก็คล้ายคลึงกันอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เราก็จะได้ข้อสรุปในอีกรูปแบบหนึ่งว่า ประเทศเหล่านั้นเคยมีความสัมพันธ์กันทางการค้ามาก่อน หรืออาจมีต้นกำเนิดมาจากภาษาเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ หากเราศึกษาวิเคราะห์ถึงที่มาที่ไปของภาษาบาลีสันสกฤตกับภาษาอังกฤษแล้วก็จะเห็นได้ว่า ทั้งสองภาษามีต้นกำเนิดมาจากภาษาเดียวกัน คือ ภาษาอินโดยูโรเปียน (Indo-European) ก่อนที่จะแตกเหล่าแยกเผ่าพันธุ์เปลี่ยนรูปลักษณะไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ตลอดจนอิทธิพลทางวัฒนธรรมของเหล่าชนที่ใช้ภาษานั้นคอยกำกับ ทำให้ภาษาค่อยๆ เปลี่ยนแปลงแตกไลน์ กลายพันธุ์เป็นภาษาต่างๆ แยกย่อยอีกมากมาย แต่หากศึกษาถึงต้นตอหรือที่มาของภาษาเหล่านั้นก็จะเห็นได้ว่ามันมีความสัมพันธ์กันทางเชื้อพันธุ์หรือสายกำเนิด ดังเช่นในศตวรรษที่สิบเก้า Lehman (1973 : 135) ได้นำเสนอความสัมพันธ์ของการกำเนิดของภาษาอินโดยูโรเปียนพร้อมแตกไลน์เป็นภาษาสาขาย่อยอีกมากมายดังนี้

Indo-European				
CELTIC	ITALIC	GERMANIC	SLAVIC	INDO-IRANIC
- Breton	- French	- Swedish	- Bulgaria	- Persian
- Irish	- Italian	- English	- Polish	- Sanskrit
- Scots Gaelic	- Portugese	- Dutch	- Russian	- Bengali
- Welsh	- Spanish	- German	- Czech	- Hindi
			- Slovak	- Panjabi
			- Ukrainian	- Pali

(แหล่งที่มา : Anthony Arlotto, Introduction to History Linguistics, 1972 : 107)

ทั้งสองสาย
จะเห็นได้ชัด
จากที่เดียว
รูปลักษณะ
โครงสร้าง
วิภคิตปัจจ

ชื่อเรียก
คล้ายคล

ภาษาอังกฤษ
ในขณะที่ไม่
บอมบาม"
กลับเรียกว
แม้ว่าวัต
ก็ต่างให้ช
คนไทยภาค
เรียกกันว่า
ขณะที่ปิด

มะละกอว่า
ก็เรียกต่าง
"สะกวยแล"
ภาคอีสาน
"ก๊วยเทศ"
เป็นต้นข

² ภาษาบาลี
แต่ชื่อเรีย
ภาวจาก
ที่จำเป็น

สัมพันธ์ (Syntax) โดยด้วยเหตุนี้เราก็จะพบที่เหล่านั้นเคยมีคำหรืออาจมีต้นกำเนิดที่มาจากที่ที่มาจากไปแล้วก็จะเห็นได้ว่าคล้ายกัน คือ ภาษาที่ก่อนที่จะแตกเหล่านี้อาจมีต้นกำเนิดมาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤตของเหล่าชนชาติต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ อีกมากมาย ภาษาเหล่านั้นก็จะคล้ายกันหรือคล้ายกันก็ว่าได้ (1973: 135) ได้นำคำหรือคำโดยโรเปียนมาเปรียบเทียบกัน

INDO-IRANIC

- Persian
- Sanskrit
- Bengali
- Hindi
- Punjabi
- Pali

ดังนั้น หากจะแบ่งแยกกันอย่างชัดเจนระหว่างทั้งสองสายพันธุ์ (ภาษาอังกฤษกับภาษาบาลีสันสกฤต) จะเห็นได้ว่า ต้นตอของทั้งสองภาษามีจุดกำเนิดมาจากที่เดียวกันคือ ภาษาอินโดยูโรเปียน จึงทำให้มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน แต่หากเรามองในเรื่องโครงสร้างทางภาษาแล้ว ทั้งสองภาษาถือว่าเป็นภาษาที่มีวิบัติปัจจัย (Inflectional Language) เหมือนกัน

ชื่อเรียกเป็นเอกจากหลาย แต่ความหมายคล้ายคลึงกัน

จะยกตัวอย่างให้เห็นง่ายๆ เช่นคำว่า มะละกอ ภาษาอังกฤษเขาใช้คำว่า "ปาปาया" แต่คำเดิมใช้ว่า ปาปา ในขณะโปรตุเกสเรียก "มามายา" คำว่า ใช้ "ฟรุตา เดอบอบาม" ส่วนอิตาลีเรียก "ปาปาเอีย" และเปอร์เซียก็เรียกว่า "เนลอน ซาโปเต" ไม่เว้นแม้แต่ภาษาไทยเอง แม้คำว่าตฤที่เราเห็นมันเป็นสิ่งเดียวกัน แต่ต่างกันก็ต่างให้ชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป อย่างเช่นคนไทยภาคกลางเรียกว่า "มะละกอ" ทางภาคใต้ส่วนใหญ่เรียกกันว่า "ลือกอ" แต่ที่สตูลกลับเรียกว่า "แตงต้น" ขณะที่ปัตตานีเรียกว่า "มะเต๊ะ" และยะลาเรียกว่า "ก้วยลา"

คนไทยทางภาคเหนือโดยทั่วไป แม้จะเรียกมะละกอว่า "ปะก้วยเทศ" แต่ชาวเขาในแถบแม่ฮ่องสอนก็เรียกต่างกันออกไป เช่น เผ่ากระเหรี่ยงเรียกมะละกอว่า "สะก้วยแล" เวียดนามเรียกว่า "หมากชาวผอ" ส่วนคนไทยในภาคอีสานกลับเรียกมะละกอว่า "บักฟุ้ง" คนลาวเรียก "ก้วยเทศ" คนจีนเรียก "เจียะก้วย" หรือ "ซวงบักก้วย" เป็นต้น² ที่ว่ามาทั้งหมดมันมีความหมายถึงมะละกอ

เท่านั้น แต่มันกลับมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันมากมายไปตามแต่ละเผ่าพันธุ์ของคน

กฎเกณฑ์การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาบาลีก็เช่นเดียวกัน มันแตกต่างกันเพียงแค่ว่าชื่อเรียกเท่านั้นเอง แต่หากจะพิจารณาในแง่ความหมายแล้วมันก็คืออันเดียวกัน ถ้าใครได้มีโอกาสได้เรียนรู้ทั้งสองภาษาก็จะยิ่งเห็นความเหมือนกันของโครงสร้างทางภาษาได้ชัดมากยิ่งขึ้น

ภาษาอังกฤษ	ภาษาบาลี
1) Affixations	1) อัพยศัพท์
- Prefix	- อุปสรรค
- Infix	- อาคม
- Suffix	- ปัจจัย
- Inflection	- ปัจจัยคง
- Derivation	- ปัจจัยแปร
2) Compound	2) สมาส
3) Simulataneity	3) สمانกาลกริยา
4) Voices	4) วาจก หรือ การก²
5) Gerund	5) นามกิตก์
6) Causative Verbs	6) กริยาเหตุกัตตวาจก
7) Adjective	7) วิเศษณะ
8) Complement	8) วิกิตก์ตตา
	วิกิตก์มมะ
	สัมภาวณะ

² ภาษาบาลีเราเรียกแบบนี้ว่า วาจก แต่พอเรานำมาใช้ในภาษาไทยเรากลับเรียกว่า การก ทั้งสองคำล้วนแต่มีความหมายเดียวกัน แต่ชื่อเรียกต่างกัน และ ปริมาณของของสองนั้นก็ไม่เท่ากัน กล่าวคือ วาจกในภาษาบาลีนั้นมีถึง 5 ประเภทได้แก่ กัตตวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตวาจก และเหตุกัมมวาจก ถือว่ามีความละเอียดมากกว่าภาษาอังกฤษ ส่วนในภาษาไทยเราปรับเอามาใช้เพียงบางส่วนที่จำเป็นเหมือนภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ภาษาไทยที่เด่นๆเรามีเพียงกรตุการก (Active Voice) และกรรมการก (Passive Voice) เท่านั้น

ที่นำมาแสดงให้เห็นเป็นเพียงบางส่วนซึ่งจำเป็นต้องการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาให้เข้าใจในโครงสร้างทางไวยากรณ์อย่างลึกซึ้ง และเป็นการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นว่า ทั้งสองภาษาต่างก็มีต้นกำเนิดมาจากสายตระกูลเดียวกัน ความสัมพันธ์ในด้านโครงสร้างจึงมีความคล้ายคลึงกันด้วย ดังนั้น ถือเป็นโอกาสอันดีที่นักศึกษาและผู้สนใจจะได้นำมาเปรียบเทียบกันเพื่อสะดวกในการจดจำ และการเรียนรู้ ให้ได้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งพอนำมาเปรียบเทียบให้เห็นเพียงบางส่วน พอสังเขปเท่านั้น เช่น

1) **Theta Roles หรือ θ Theory** (สาธนะ³)

เป็นการกำหนดหน้าที่ของคำในประโยคหนึ่งๆ ซึ่งแต่ละคำต่างก็มีหน้าที่แตกต่างกันออกไป แบ่งออกเป็น 7 อย่างด้วยกัน ได้แก่

1.1 **Agent** (กัตตุสาธนะ) หรือ คำที่ทำ

หน้าที่เป็นประธาน มีความหมายเป็นผู้กระทำ หรือเป็นปฐมวิภัติ (Nominative Case) ในภาษาบาลีนั้นเอง เช่น

- Beckham plays football.
- = มาดไว ปทากาเรน กีฬ กิฬติ.
- (Agent ในประโยคนี้ คือ Beckham

หรือ มาดไว)

1.2 **Patient หรือ Theme** (กัมมสาธนะ)

หมายถึงคำที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค มีความหมายเป็นผู้ถูกกระทำ ประโยคข้างบน football และ กีฬ เป็น Theme หรือ Patient ของประโยค

³ **สาธนะ** มีความหมายว่า ศัพท์ที่สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ซึ่งฟังดูคำจำกัดความแล้วก็ยังไม่เข้าใจอยู่ดี หรือจะพูดง่าย ๆ ก็คือว่า ศัพท์ๆ นั้นทำหน้าที่เป็นอะไร เป็นประธานหรือว่าเป็นกรรม หรือว่าเป็นเครื่องมือในการกระทำ หรือว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงสถานที่ของการกระทำนั้นๆ เป็นต้นฯ (ศึกษาเพิ่มเติมในตำราไวยากรณ์ วจีวิภาค ภาคที่สอง : อาชยาดและกิตก์ ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2542 : 188)

1.3 **Experiencer** (ภาวสาธนะ) เป็นรูป

คำที่มีความหมายแสดงออกถึงความมี ความเป็น เป็นสภาวะของเรา ไม่ว่าจะเป็นร้อน หนาว ชอบ พอใจ สนุกสนาน เป็นต้น เช่น

- I feel cold.
- = อห เอตเถ ปน เถนจิ ภาวิตพพ.
- She likes that book.
- = สา อิตถี อิม ปถณถ รุจติ.

ในประโยคข้างบน ทั้ง I (อห) และ She (อิตถี) ต่างก็เป็นผู้รับความรู้สึกว่า ชอบ หรือ หนาว ดังนั้น จึงเรียกคำนี้ว่าเป็น Experiencer

1.4 **Instrument** (กรณสาธนะ) คำนี้

เป็นเครื่องมือของเรา เราทำการด้วยสิ่งใด สิ่งนั้นแหละ เราเรียกว่าเป็น กรณสาธนะ เช่น

- Somsak writes a letter with a pen.
- = มาดไว ทตเถน ปถณถ ลิกขติ.
- Suda cuts papers with scissor.
- = อิตถี กุจณเณน ปถณถ เจทติ.

กรณีนี้ ทั้ง with a pen (ทตเถน) กิติ with scissor (กุจณเณ) กิติ ล้วนเป็นเครื่องมือในการกระทำ เราเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าเป็น Instrument หรือ กรณสาธนะ

1.5 **Recipient/Goal** (สัมปทานสาธนะ)

หากจะแปลตามตัวแล้วคำว่า Recipient แปลว่า ผู้รับ และ Goal แปลว่า เป้าหมาย ในความหมายของสาธนะ

นี้จึงหมายถึงเอา
พูดง่าย ๆ ก็คือ
ประโยคหนึ่งๆ

และ his girl
ทำหน้าที่เป็น

แปลว่า "ไปจ
ซึ่งมีความหม
เทียบกันได้กั

(อาปถณถกลสุ

⁴ **วิภัติ** เป็น
หรือหน้าที่ช
ยกตัวอย่าง
ทำหน้าที่เป็น
⁵ **ปัจจัย (Affix)**
ไปจากเดิม
(Inflection)
ที่สมบูรณ์
tion, -ise
ก็มีหลายปัจจัย

กษัตริย์) เป็นรูป
ความเป็น เป็น
ชอบ พอใจ

กษัตริย์ ภาวิตพพ.

book.

ภาวิต.

ทั้ง I (อห) และ

ชอบ หรือ ทน

car

กษัตริย์) คำนี้

ได้ สิ่งนั้นและ

a letter with

ภาวิต ลิกขติ.

with scissor.

ภาวิต เลหติ.

open (หตถณ)

เป็นเครื่องมือใน

strument หรือ

(อปทานสาธนะ)

แปลว่า ผู้รับ

หมายของสาธนะ

ทุกอย่าง ก็คือว่า

ที่ถึงสถานที่ของ

กรรมทาสถณเจ้า

นี้จึงหมายถึงผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการกระทำครั้งนี้
ทุกอย่างๆ ก็คือเป็นกรรมตรง (Direct Object) ของ
ประโยคนั้นๆ เช่น

- Sunee gives a book to her sister.
- = สุณี อุตตโน กิตติยาย ปถณน เทติ.
- Wasin bought a bunch of flower to his girlfriend.
- = วสิโน นรียา อตถิกาน ปุพพานิ อาเนติ.

ในที่นี้ ทั้งคำว่า her sister (กิตติยาย) และ his girlfriend (นรียา) ต่างก็เป็นได้รับผลประโยชน์ ทำหน้าที่เป็นเป้าหมายของประโยค

1.6 Source (อปาทานสาธนะ) อปาทานะ

แปลว่า "ไปจาก." หรือ Source มีความหมายว่า "แหล่ง" ซึ่งมีความหมายว่าเราได้มาจากไหน ไปจากไหน เป็นต้น เทียบกันได้กับภาษาอังกฤษที่ว่า From เช่น

- We bought that book from Se-ed book store.
- = มย อปาถณนเกสุมา ปถณนานิ อาเนม.

คำว่า from Se-ed book store (อปาถณนเกสุมา) ทำหน้าที่เป็น Source คือ เป็นแหล่งที่มา

หรือแหล่งกำเนิด เทียบได้กับ อปาทานสาธนะในภาษา บาลี

1.7 Location (อิทธิกรณสาธนะ) เป็นชื่อ

ของสถานที่ที่เรากระทำ ว่าเราทำสิ่งนั้น ณ ที่ใด เช่น

- I lived in Pathumthani.
- = อิมสมึ ปทุมธานียา นาม นคร วสามิ.
- She sits on the chair.
- = สา อาสเน นิสิตติ.

ทั้ง Pathumthani (ปทุมธานียา นาม นคร) ก็ตาม the chair (อาสเน) ก็ดี ต่างก็ทำหน้าที่เป็นสถานที่ที่การกระทำนั้นๆ เกิดขึ้น อันนี้แหละคือ Location

2) Cases (วิภคิตติ) เพราะเหตุที่ทั้งภาษา

อังกฤษ และภาษาบาลีจัดอยู่ในจำพวกภาษาที่มีวิภคิตติ และปัจจัย แต่หลายคนยังสงสัยอยู่ว่าอะไรคือวิภคิตติ⁴ อะไรคือปัจจัย⁵ ตามที่ผมได้นำเสนอเอาไว้แต่เบื้องต้น แต่ทั้งสองภาษามีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาบาลีเขาเรียกว่า "วิภคิตติ" ในขณะที่ภาษาอังกฤษเขากลับเรียกว่า "Cases" แต่อย่างไรก็ดี ทั้งคู่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ทำหน้าที่เหมือนกัน

⁴ **วิภคิตติ** เป็นเสมือนเครื่องปรุงแต่งถ้อยคำ วลี หรือประโยคให้มีความหมายสมบูรณ์ วิภคิตติแต่ละตัวจะเป็นตัวกำหนดความหมาย หรือหน้าที่ของคำแต่ละคำ ในภาษาบาลีมีอยู่สองจำพวก ได้แก่ วิภคิตตินาม กับวิภคิตติอาชยต ช่วยเสริมสร้างรูปกริยาให้มีความสมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่นประโยคที่ว่า อหิ คามิ คจฉามิ. ทั้ง อหิ และ คจฉามิ ต่างก็เป็นปฐมวิภคิตติด้วยกันทั้งนั้นแต่ อหิ เป็นวิภคิตตินาม ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ส่วน คจฉามิ เป็นวิภคิตติอาชยตทำหน้าที่เป็นกริยา ส่วน คามิ เป็นหตุยวิภคิตติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรม

⁵ **ปัจจัย (Affixes)** ในที่นี้หมายถึงส่วนเติมเต็มที่เพิ่มเข้าไปที่ท้ายคำนั้นๆ เพื่อกำหนดหน้าที่และความหมายของคำดังกล่าว ให้แตกต่างไปจากเดิม ปัจจัยบางตัวเมื่อเติมเข้าไปที่คำนั้นๆ แล้ว เราก็ไม่สามารถเติมต่อเข้าไปได้อีก เราเรียกปัจจัยประเภทนี้ว่าปัจจัยคง (Inflectional Suffixes) อาทิ -s, -es, -ing, -ed ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งเป็นปัจจัยที่เราสามารถเติมต่อไปได้เรื่อยๆ จนกว่าจะมีความหมายที่สมบูรณ์ หรือได้พบกับความสมบูรณ์ทางโครงสร้าง เราเรียกปัจจัยเหล่านี้ว่าปัจจัยแปร (Derivational Suffixes) เช่น -al, -ty, -tion, -ise เป็นต้น ในภาษาบาลีก็มีปัจจัยเช่นเดียวกัน เป็นตัวกำหนดหน้าที่ของคำกริยานั้นๆ เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ ในภาษาบาลีก็มีหลายปัจจัย อาทิ อะ ปัจจัย อิ ปัจจัย อุ ปัจจัย ที่นำมาใช้ในการเติมลงท้ายคำกริยานั้นๆ ให้มีหน้าที่และความหมายแตกต่างไปจากเดิม

ภาษาบาลี	ภาษาอังกฤษ	ตัวอย่าง	คำแปล
1) ปฐมาวินิภัตติ	<i>Nominative Case</i>	คำนามหรือสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นประธาน (สุโท/He) เช่น I, we, he, she, it, they - He cooks a food. - สุโท โอทน ปจติ. (พ่อครัวหุงข้าว)	อันว่า
2) ทุตติยวินิภัตติ	<i>Accusative Case</i> ⁶	นามหรือสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยา (โอทน/a food) เช่น Vichai, Thitima, me, us, him, her, them, etc.	ซึ่ง สู่ ย้ง ลิ่น
3) ตตติยวินิภัตติ	<i>Instrumental Case</i>	นามหรือสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำบุรพบท with, by เช่น with him, by bus - She cuts a bread with knife. - ภิกขุ หตเถหิ ปตต คณหติ. (พระอุ้มบาตรด้วยมือทั้งสอง)	ด้วย โดยอัน ตามเพราะ มี
4) จตุตถวินิภัตติ	<i>Dative Case</i>	นามหรือสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำบุรพบท to เช่น to me, to Somchai - I give a book to Somchai. - อุปชฌมาโย ภิกขุณโ อวาท เทติ. (อุปัชฌาย์ให้โอวาทแก่เหล่าภิกษุ)	แก่ เพื่อ ต่อ
5) ปัญจวินิภัตติ	<i>Ablative Case</i>	นามหรือสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำบุรพบท from เช่น from him, from Thailand - Where do you come from? - กุโธ นุ ตว อัจจติ. (ท่านมาจากไหน?)	แต่ จากกว่า เหตุ
6) ฉกัฏฐวินิภัตติ	<i>Genetive Case</i>	คำนามหรือสรรพนามที่มีความหมายแสดงความเป็นเจ้าของ (Possessive Pronoun หรือ Possessive Adjective) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของ of เช่น of him, of children, my, his, their หรือแม่แต่ 's (Apostrophe s) ทั่วไป อย่าง uncle's house - We live in our uncle's house on the weekend. - ก็ อตถิ ภิกขุณ อารามโ. (อารามของภิกษุทั้งหลายอยู่ที่ไหนหนอ)	แห่ง ของ เมื่อ

⁶ กริยาบางตัวต้องมีกรรมมารับ ถึงสองตัว (Ditransitive Verb) จึงจะได้ใจความสมบูรณ์ แต่กรรมทั้งสองตัวนั้นต่างก็ทำหน้าที่ต่างกัน คือตัวหนึ่งเป็นกรรมตรง (Direct Object) และอีกตัวเป็นกรรมรอง (Indirect Object) ยกตัวอย่างเช่น I give him a book. หรือ I give a book to him. ทั้งสองประโยคดังกล่าวล้วนมีกรรมมารับถึงสองตัวจึงจะได้ใจความที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้บุคคล (him) เป็นกรรมรอง ส่วนสิ่งของ (a book) เป็นกรรมตรง ดังนั้น Accusative Case คือ กรรมรอง ส่วน Dative Case เป็นกรรมตรง

ภาษา

7) สัตต

8) อล

สองประ

เช่น con

สัทมช

sitive 1

(Active

กัตตุวาจ

เหตุกัตตุ

⁷ พรหม

⁸ Partic

ได้แก่ 1

คือกริย

workin

(Non-f

Partici

⁹ กริยา

ประเภท

(ทำให้

คำแปล
อันว่า
สิ่ง ลู ยัง ลีน
กัย โดย
อัน ตาม
ทระ มี
แก่ เพื่อ ต่อ
แก่ จาก
แก่ เหตุ
แห่ง ของ เมื่อ
แก่ หน้าที่ต่างกัน
him a book. หรือ
บุคคล (him)
เป็นกรรมตรง

ภาษาบาลี	ภาษาอังกฤษ	ตัวอย่าง	คำแปล
7) สัตตมีวิภัติ	<i>Locative Case</i>	นามหรือสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำบุรพบท in, on, at เช่น on the table, in the house, at my house - My books are on the table. - อนุตวาลิกา ปน อุปชฌายสฺส สนฺติเก วสนฺติ. (อันตวาลิกาอาศัยอยู่ที่สำนักของพระอุปชฌาย์)	ใน ไกล ที่ ครั้นเมื่อ ในเพราะ
8) อालปะนะ	<i>Vocative Case</i>	ได้แก่ คำร้องเรียก คำทักทาย เตือนความจำ - Hi! Man, How are you?, How do you do? - ภิกขเว จ ปน ภควา สมฺพณฺญตฺตานํ โหติ. (ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคเป็นพระสัมพันธฺญ)	แน่ ดูก่อน ข้าแต่ 7

3) **Participles** ⁸ (กริยาภิตก) มีอยู่ด้วยกันสองประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

3.1 **Present Participle** คือ V+ ing เช่น coming, going, standing แบบนี้ใช้ได้ทั้งกับ สกัมมธาตุ (Transitive Verb) และอัมมธาตุ (Intransitive Verb) โดยเป็นเครื่องหมายบอกกัตตฺวาจาก (Active Voice) สำหรับกริยาปกติทั่วไป และบอกเหตุ กัตตฺวาจาก⁹ (Causative Verb) สำหรับกริยาประเภทเหตุกัตตฺวาจาก เช่น

Active : standing (ยืน),
punishing (ลงโทษ)

Causative : surprising
(ทำให้ประหลาดใจ),
delighting (ทำให้ดีใจ)

3.2 **Past Participle** คือกริยาช่อง 3 เช่น beaten, killed, frightened โดยปกติถ้าใช้กริยาในรูปภิตก มักบอกความหมายเป็นกัมมจาก (Passive Voice) ซึ่งก็เป็นไปตามเหตุผลธรรมดา เพราะ **กริยาที่**

⁷ พระมหาพล อากาโร, **มหาเรียนภาษาอังกฤษ**, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545), หน้า 43

⁸ **Participles** ได้แก่ คำกริยาที่เติม -ing (Ving) และกริยาช่องที่ 3 (V3) ถ้าจำแนกออกตามรูปแล้ว Participles มีอยู่ 2 ชนิดใหญ่ๆ ได้แก่ 1) Present Participle คือ กริยาที่เติม -ing (Ving) เช่น walking, doing, sitting, watching และ 2) Past Participle คือกริยาช่องที่ 3 (V3) เช่น connected, stolen, walked เป็นต้น โดยทำหน้าที่เป็นทั้งกริยาหลัก (Finite Verb) เช่น He is working at Central Hotel. She has stolen a diamond ring from the department store. และทำหน้าที่เป็นคำขยาย (Non-finite Verb) ก็ได้ She is a working woman. She found a stolen diamond ring. (ศึกษาเพิ่มเติมใน "แนวทางศึกษากริยา Participle" ของ ผศ.ดร.สวาสดี พรธนา สำนักพิมพ์ร่วมสาส์น, 2537 : 1-3)

⁹ **กริยาเหตุกัตตฺวาจาก (Causative Verb)** เป็นกริยาจำพวกหนึ่งที่มีความหมายบอกเหตุ คือแสดงถึงสาเหตุของอาการนั้นๆ กริยาประเภทนี้เรียกว่า เหตุกริยา ซึ่งแตกต่างจากกริยาทั่วไปได้แก่ มีความหมายว่า ทำให้, ให้ เช่น interest (ทำให้สนใจ), confuse (ทำให้สับสน), frighten (ทำให้ตกใจ) เป็นต้น

ไม่มีกรรมจะเป็นกรรมจากไม่ได้ ส่วนกริยาที่มีกรรม ย่อมเป็นได้ทั้งสองจาก ตั้งเมื่อเห็นกริยาक्ति์ รูปนี้ให้ ถือว่ามีเนื้อความบังถึงกรรมจาก เช่น

The thief **arrested** by the police confessed.
= ราชบุริเสหิ คณ्हियมานา โจรา โทสาณุโทสึ ลภนติ.
(ขโมยที่ถูกตำรวจจับสารภาพแล้ว)

The boy **punished** by his mother was very lazy.
= มาตุยา วาหियมาโน ทารโก ทุทารโก โหติ.
(เด็กที่ถูกแม่ลงโทษนั้น ซี้เกียจมากเลย)

นี่เป็นเพียงการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันในทางโครงสร้างว่า ภาษาที่มีวิภัติปัจจัยทั้งสองคือ ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมันจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพียงแต่เรียกชื่อต่างกันเท่านั้นเอง นอกจากวิภัติทั้ง 7 แล้ว ยังมีอีกหลายโครงสร้างที่เราสามารถนำมาเทียบเคียงให้เห็นถึงความเหมือนของทั้งสองภาษาเพื่อความสะดวกในการจดจำและเข้าใจได้ง่ายขึ้น

สรุป

เพราะเหตุที่ทั้งสองภาษามีต้นกำเนิดมาจากต้นตระกูลใหญ่เดียวกัน คือ ภาษาอินโดยูโรเปียน จากนั้นก็แตกไลน์เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสภาพสังคม ภูมิภาค ตลอดจนวัฒนธรรมความเชื่อของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น หากลองศึกษาเปรียบเทียบดูดีๆ ก็จะได้คำตอบที่น่าสนใจ ว่าทั้งสองภาษามีโครงสร้างทางภาษาที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันแต่เพียงชื่อที่เรียกเท่านั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอยู่ต่างถิ่นกัน แต่ถ้าใครได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของทั้งสองภาษา (ภาษาบาลี และภาษาอังกฤษ) ก็จะพบคำตอบว่าทั้งสองภาษามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาแต่โบราณ จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีลักษณะโครงสร้างทางภาษาที่คล้ายคลึงกัน หากคนที่มีโอกาสได้เรียนรู้ทั้งสอง ภาษามาก่อนก็จะยิ่งค้นพบความสัมพันธ์ทางภาษาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้เราสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์

ชัญญรัตน์ ปาณ
พระมหาปฐมพงษ์
มทาม
พระมหาพล อา
วิไลวรรณ ชนิษฐ
ศิริ พุศศุกร. กิ
Cause
สมเด็จพระมหา
มทาม
..... บาลี
..... บาลี
สวาสดี พรรณน
สำราญ คำยิ่ง. 1
สุภาพร มากแจ้ง
อุดม วโรตม์สิริ
Crystal, D. A.
Haegeman, L.
Katamba, F. B.
Minayeff, J. P.

บรรณานุกรม

ธัญญรัตน์ ปาณกุล. **ภาษาศาสตร์ภาคประวัติเบื้องต้น**, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2535.

พระมหาปฐมพงษ์ งามล้วน. **ประวัติภาษาบาลี ความเป็นมาและที่สัมพันธ์กับภาษาปรากฤตและสันสกฤต**, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

พระมหาพล อากาศโร. **มหาเรียนภาษาอังกฤษ**, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545.

วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์. **ภาษาและภาษาศาสตร์**, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ศิริ พุทธศุภกร. **กิริยาภิกตัก์ กิริยาเหตุกัตตุวจากและความสัมพันธ์ระหว่างกิริยาอาขยาดกับกิริยาภิกตัก์ (Participles, Causative Verbs, and Relation of Participles to Verbs)** กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2529.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **บาลีไวยากรณ์ วจีวิภาค ภาคที่สอง (นามอภัยศัพท์)**, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

_____. **บาลีไวยากรณ์ วจีวิภาค ภาคที่สอง (อาขยาดและภิกตัก์)**, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

_____. **บาลีไวยากรณ์ วจีวิภาค ภาคที่สอง (สมาสและตัทธิต)**, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

ศาสตราจารย์ พรพนนา. **แนวทางศึกษากิริยา Participle**, กรุงเทพฯ : รวมสาส์น(1977), 2537.

สำราญ คำยิ่ง. **Advanced English Grammar for High Learners**, กรุงเทพฯ : ชูติมาการพิมพ์, 2528.

สุภาพร มากแจ้ง. **ภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย**, กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2535.

อุดม วัชรินทร์ลิขิตดิษฐ์. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษา**, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.

Crystal, D. **A Dictionary of Linguistics and Phonetics**, USA : Basil Blackwell Publishers, 1989.

Haegeman, L. **Introduction to Government and Binding Theory**, UK : Blackwell Publishers, 1995.

Katamba, F. **Morphology**, London : The Mcmillan Press, 1993.

Minayeff, J. **Pali Grammar**, New Delhi : Bahri Publication, 1990.